

F.M.Dostojevski in G. Flaubert

Realizem je zame eden najzanimivejših literarnih obdobij, ker so pisatelji natančno slikali takratno življenje. Približala vam bom življenje dveh realistov, ki so v zgodovini pustili svoj pečat. Začeli bomo z ruskim umetnikom, F.M.Dostojevskim.

Življenje ruskega pisatelja Fjodorja Mihajloviča Dostojevskega ni bilo nič manj dramatično od življenja ljudi, ki jih je opisoval v romanih. Velikan ruske in svetovne književnosti se je rodil 30. oktobra 1821 v Marijinski bolnišnici za ubožne v Moskvi, kjer je bil njegov oče zaposlen kot zdravnik. Tako se je Fjodor že v zgodnjem otroštvu srečeval s podobami revščine, bolezni in umiranja. Šolal se je na zasebni šoli z bratom. Po materini smrti se leta 1838 vpiše na inženirsko šolo v Sankt Peterburgu. Devetnajstleten v pismu bratu Mihailu razpravlja o Homerju, Horacu, Shakespearu, Byronu, o nemškem pesniku Schillerju pa piše, da se ga je naučil na pamet.

Tri leta kasneje opravi izpit za oficirja ter se zaposli kot tehnični risar v vojnem ministrstvu. Naslednje leto že pusti službo in postane svobodni književnik. Povsem se je predal literarnemu ustvarjanju in navdušil petrograjsko bralstvo s svojim prvim romanom *Bedni ljudje* (1845). Pridružil se je tudi revolucionarnemu krogu uradnika Petraševskega, katerega člani so se zanimali za odpravo tlačanstva v Rusiji, vendar je vlada kmalu izvedela za njihovo delovanje in Dostojevskega so skupaj z ostalimi petraševci zaprli ter obsodili na smrt. V zadnjem trenutku ga pomilostijo na osemletno izgnanstvo v Sibirijo. Leta 1859 se vrne nazaj v Moskvo in začne pisati, izidejo romani *Stepaničkov* in njegovi prebivalci, *Ponižani in razžaljeni*, *Zapiski iz mrtvega doma...* To obdobje so med drugim zaznamovala tudi dolgotrajna bivanja v Evropi in mukotrpna zasvojenost z igrami na srečo. Uničevalno strast je s pomočjo svoje druge, neskončno potrpežljive žene Ane Grigorjevne, le premagal in se popolnoma posvetil literarnemu ustvarjanju. Leta 1866 izide roman *Zločin in kazen*. Dve leti kasneje dobi hčerko, ki istega leta tudi umre, izide roman *Idiot*. Fjodor Mihajlovič Dostojevski umre 28. Februarja 1881 v Sankt Peterburgu za posledicami krvavitev v pljuči.

Sprva je pisal pod vplivom Gogolja, potem pa se je popolnoma preusmeril v **psihološki realizem**. Pojavil se je nov človek, ki ga literatura doslej ni poznala. Njegovi junaki niso ljudje s povprečnim tipičnim notranjim življenjem, ampak predvsem junaki z bolno dušo, polno protislovij, polno izjemnih oblik. Prikazuje jih v neverjetnih, celo izjemnih psiholoških položajih – npr. pri umoru ali takoj po njem. Kritiki so bili neprizanesljivi takemu popisovanju in so mu očitali, da se plazi po najnižjih življenjskih nižinah in da je njegovo pisanje bolj podobno psihološkim raziskavam kot umetnosti ter da okrog sebe

vidi le duševno bolne in čustveno ranjene ljudi. Dostojevski pa je trdil, da je višji realist in je bil prepričan, da odnosi med ljudmi izhajajo iz človeške duše.

Med večje realiste pa uvrščamo tudi francoskega mojstra romanov, Gustave-a Flauberta. Odraščal je brez posebne pozornosti svojih staršev, saj se je bil rodil kot neželen otrok. Rodil se je 12. Decembra 1821 v ugledni zdravniški družini. Zgodaj je začel pisati krajše zgodbe, ki izražajo kljub začetniški nezrelosti zanimivo neposrednost in nazornost. Flaubert je bil pri pisanju strog do sebe in kljub temu, da je že od mladosti neutrudno pisal, dolgo časa ni ničesar objavil. Svoje pisanje je izboljševal do stopnje, ko je bil z njim zadovoljen. Flaubert velja za velikega perfekcionista. Zaradi očetovega prigovarjanja je leta 1840 pričel v Parizu študirati pravo, vendar pri tem ni opustil pisateljevanja. Čez tri leta je zaradi živčne bolezni študij prekinil, bolezen pa ga je spremljala vse nadaljnje življenje. Flaubert je v Parizu pogrešal podeželsko življenje in se zatorej preselil v Croisset blizu rodnega Rouena, tam živel nevpadljivo in prejkone samotarsko življenje ter se posvetil pisanju. Leta 1846 je spoznal že tedaj priznana književnico Louise Colet in se vanjo zaljubil. Svoje prvo natisnjeno književno delo, roman Gospa Bovary, je Flaubert izdal leta 1857, šest let po tem, ko je roman začel pisati. Po objavi romana je zaradi oskrumbe splošnih načel tedanje družbe moral pred sodišče. Sodba je knjigi prinesla veliko prepoznavnost in nenadejan uspeh. Leta 1858 je Flaubert odpotoval v Tunizijo, da bi zbral vtise in izkustvo za zgodovinski roman Salammbô. Tako je nastal roman, ki slikovito in natančno opisuje vojaške boje v Kartagini v času po prvi punski vojni. Po potovanjih se je Flaubert znova umaknil v Croisset ter živel pri svoji, tedaj že ovdovali, materi. Do smrti je vas le poredkoma zapustil. Občasno je v Parizu obiskal dolgoletno prijateljico Louise. V zadnjih letih svojega življenja je Flauberta prevzemalo sovraštvo in zaničevanje do meščanske družbe in njihovega življenjskega sloga. Umril je 8. maja 1880 v Canteleu v starosti 58 let za možgansko kapjo.

Flaubert je hotel biti v opisih stvarnega življenja doslednejši od Balzaca, zato je zahteval popolnoma brezoseben, skoraj brezčuten pogled na pripovedne osebe in njihove usode. To je dosegal s hladnim, natančnim in dognanim slogom. Značilni zanj so bili kratki stavki, natančno opisovanje in na videz brezbrizen ton. Njegove osebnosti so problematične, njihove težnje so pogosto napačno usmerjene, zato je njihov konec tragičen.

Realizem je torej predstavljal realno življenje in slikal stvarno situacijo tistega časa. Poznamo veliko mojstrov, ki so obvladali sestavljanje izrednih romanov, ki danes veljajo za klasična besedila. Pa naj zaključim po besedah velikega realista Flauberta:

»Umetnost pisanja je umetnost odkrivanja v kar verjameš«